

Immaterieel Erfgoed in Vlaanderen - Esperanto

Internacia Esperanto-Arkivo vzw, België)

Het voorstel wordt ingediend door de vzw Internacia Esperanto-Arkivo (IEspA, iespa.eu) en geniet dus uiteraard de volledige steun van deze instelling.

Daarnaast hebben een aantal andere organisaties en overheden hun formele steun toegezegd, in een schrijven aan IEA. Hieronder deze steunbetuigingen, met desgevallen vertaling naar het Nederlands.

Belgische Esperanto-Federatie (BEF), België

(https://eo.wikipedia.org/wiki/Belga_Esperanto-Federacio)

Belgische Esperanto-Federatie

p/a Kristin Tytgat, Bikschotelaan 248/4, 2140 Antwerpen

Aan: Internacia Esperanto-Arkivo vzw

p/a Arnoudt Rulenslaan 10, 3010 Wijnsele

Antwerpen,

Geachte verantwoordelijken van het Internationaal Esperanto-Archief,

De Belgische Esperanto-Federatie (BEF) is op de hoogte van het initiatief om de internationale taal Esperanto te laten erkennen als Immaterieel erfgoed in Vlaanderen.

Het Esperanto leeft in de wereld en specifiek in België. Het wordt dagelijks gebruikt door een internationale gemeenschap, die dank zij de internationale communicatie met deze taal een ruime kijk krijgt op en respect verwerft voor andere culturen.

Als overkoepelende Esperanto-Federatie in België van de Vlaamse Esperanto-Bond (FEL), de Esperantisten-Groep Brussel (EBG) en de Waalse Esperanto-Organisatie (Vespo) steunt BEF activiteiten zoals

- informatiecampagnes over het Esperanto
- internationale bijeenkomsten zoals het jaarlijkse Zamenhoffeest en het Benelux-congres
- de relaties met Unesco en de Universele Esperanto-Associatie.

Onze organisatie steunt dan ook volmondig dit initiatief.

Met vriendelijke groeten,

Flory Witdoeck, vice-voorzitter BEF

Kristin Tytgat, voorzitter BEF

Vlaamse Esperanto-Bond (VEB), Vlaanderen
(<https://www.esperanto.be/fel/nl/>)

Vlaamse Esperantobond vzw
Lange Beeldekensstraat 169
2060 Antwerpen

Antwerpen, 10 oktober 2023

Aan Internationaal Esperanto-Archief vzw
Arnoudt Rulenslaan 10
3020 Winksele

Geachte Mevrouw, Mijnheer,

Dat de plantaal Esperanto in Vlaanderen behoort tot het Vlaamse immateriële erfgoed, is voor de Vlaamse Esperantobond vzw een vanzelfsprekendheid.

Al kort na het introduceren van de taal door L.L.Zamenhof, eind negentiende eeuw, waren Vlamingen actieve gebruikers van deze unieke taal die toelaat dat mensen uit verschillende taalgroepen en uit alle sociale klassen door middel van eenzelfde neutraal communicatiemiddel met elkaar kunnen communiceren en een bijzonder gevoel van verbondenheid ervaren.

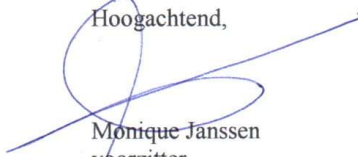
Sinds die tijd blijft die gemeenschap van Vlaamse Esperantosprekers verspreid over de diverse clubs, die net als de andere Esperantosprekers in de wereld de levende taal Esperanto verder uitbouwen en die verbondenheid met anderstaligen cultiveren. Dat gebeurt door activiteiten die enerzijds taalcreërend zijn en anderzijds banden smeden: voordrachten, theaterspel, muziek, originele literatuur, vertalingen van Vlaamse literatuur, uitwisselingen en bijeenkomsten met anderstalige Esperantosprekers, toerisme naar anderstalige streken, enz.

Een van de betere voorbeelden van die taalcreatie is het internationale maandblad *Monato* dat op Vlaamse bodem is ontstaan, er wordt uitgegeven en binnenkort zijn 45ste verjaardag viert. Het is een tijdschrift gewijd aan de actualiteit dat Esperanto zo voortdurend verrijkt met nieuwe woorden.

De rijke Esperantocollecties van het Erfgoedhuis Hendrik Conscience, Internacia Esperanto-Arkivo vzw, de Vlaamse Esperantobond, Kadoc en Amsab weerspiegelen de verbazende activiteiten en verwezenlijkingen van Vlaamse esperantisten in het verleden. De in internationale Esperantokringen geroemde, grote bedrijvigheid van de Vlaamse Esperantosprekers bewijst dat zij vandaag op de door hun voorgangers ingeslagen weg verdergaan en deze kennis van en over het Esperanto, dit immateriële Esperanto-erfgoed, levend houden en bewaren. Dit gebeurt natuurlijk met de moderne communicatiemiddelen die voor Esperanto eigenlijk een godsgeschenk zijn: vandaag hebben Vlaamse Esperantosprekers virtuele contacten met mensen van overal ter wereld, werken zij mee aan succesrijke Esperantoprojecten zoals Wikipedia enz.

De activiteiten van Vlaamse esperantisten rond de taal Esperanto en het in de praktijk brengen van die verbondenheid zijn uniek in hun soort in Vlaanderen en bewijzen dan ook dat Esperanto het absoluut verdient om erkend te worden als Vlaams immaterieel erfgoed.

Hoogachtend,

Monique Janssen
voorzitter

Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, Antwerpen
(<https://consciencebibliotheek.be/nl/pagina/esperantocollectie>)

CS/MNE/EHC

Hendrik Conscienceplein 4
2000 Antwerpen

Internacia Esperanto-Arkivo vzw
p/a Arnoudt Rulenslaan 10
3010 Winksele

14/09/2023

Peter Thoelen, peter.thoelen@antwerpen.be
+32 (0)489 18 20 12

Beste initiatiefnemers,

De Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience (EHC) ondersteunt het initiatief om de plantaal Esperanto te laten erkennen als Immaterieel Erfgoed in Vlaanderen. Esperanto wordt sinds 130 jaar beoefend in ons land, in het bijzonder in Antwerpen, waar de Vlaamse Esperantobond (VEB) gevestigd is. De VEB kent door haar regelmatige en talrijke uitgaven wereldbekendheid. Door de publicatie van vertalingen van werken uit de Nederlandstalige literatuur draagt de Esperanto-beweging haar steentje bij tot de bekendmaking van het Vlaams cultureel erfgoed in de wereld.

De eerste sporen van Esperanto in EHC dateren van 1908. Louis Ritschie, toenmalig hoofd van het Antwerps stadsonderwijs en van de stedelijke bibliotheken, introduceerde Esperanto in onze instelling. Sindsdien is ononderbroken een bescheiden, maar interessante Esperanto-collectie aanwezig geweest die langzaam aangroeide tot 2016. Toen telde onze catalogus zowat 700 titels. Dat jaar vertrouwde de VEB haar collectie van ongeveer 4.000 titels toe aan de EHC. Een openbare bewaarbibliotheek garandeert niet alleen bewaring van de collectie biedt, maar ook een professioneel kader en een quasi dagelijkse toegankelijkheid voor het publiek, inclusief faciliteiten zoals gratis inscannen van documenten voor eigen gebruik. De juridische zekerheid voor de collectie is bovendien gepreciseerd in een samenwerkingsovereenkomst tussen VEB en EHC, goedgekeurd door de Antwerpse Gemeenteraad op 30 mei 2016. In 2020 volgde een tweede belangrijke schenking door de Stadsbibliotheek Kortrijk. Daarbij zijn nogmaals ongeveer 4.000 documenten overgebracht naar EHC. De Kortrijkse Stadsbibliotheek beschikte als openbare bibliotheek niet over de nodige wettelijke basis om een grote Esperanto-collectie verder te ondersteunen zodat een overdracht aan de EHC aangewezen was.

De catalografie van deze schenkingen, samen bijna 8.000 titels, was een reuzenwerk dat na zeven jaar bijna voltooid is. Gelukkig kan EHC rekenen op de hulp van een vrijwilliger-Esperantist. Onze samenwerkingsovereenkomst is dus zeker geen dode letter gebleven. De collectiebeschrijving vindt u op <https://anet.be/record/opaccoloihc/co:ehc:108>.

Hiermee kan EHC de grootste Esperanto-collectie in openbaar bezit in België publiek ter beschikking stellen. Een interessante bijzonderheid is dat 10% van deze collectie over heel de wereld digitaal kan gelezen worden dankzij links in de Anet-catalogus. Onze Esperanto-collectie is traceerbaar op het internet, niet enkel via Anet/Brocade, maar ook via UniCat (de gezamenlijke catalogus van de bibliotheekcollecties van alle Belgische wetenschappelijke instellingen) en via WorldCat (gezamenlijke catalogus van 15.000 bibliotheken verspreid over 170 landen). Ook kan men een weergave van onze Esperanto-collectie vinden op LibraryThing onder codenaam "Erfgoedbib". In de Esperanto-versie van Wikipedia zijn talrijke verwijzingen naar de aanwezigheid Esperanto in EHC.

Onze bewaarbibliotheek, die een belangrijke Esperantocollectie borgt en ze met uitgebreide faciliteiten aan het publiek ter beschikking stelt, steunt dan ook volmondig de erkenningsaanvraag en wenst ze alle succes toe.

Met vriendelijke groet,

Peter Thoelen
Directeur Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Johan Van Eenoo, Bestuurslid Vlaamse Esperanto-Bond

Oostkamp, 08.08.2023

Internacia Esperanto Arĥivo vzw

Arnoudt Rulenslaan 10

3020 Winksele

Betreft : erkenning van Esperanto als Vlaams immaterieel cultureel erfgoed

Mevrouw,
Mijnheer,

Hierbij deel ik u mee dat ik volledig achter het idee sta van de erkenning van de plantaal Esperanto als Vlaams immaterieel cultureel erfgoed, en de aanvraag daartoe volmondig onderschrijf.

Sinds haar ontstaan in 1887 heeft deze taal, ook in Vlaanderen, zeer veel mensen bijeengebracht tijdens lokale, nationale en internationale bijeenkomsten. Zowel in Vlaanderen als internationaal heeft zij een heel eigen cultuur doen ontstaan, met uitingen ervan op alle mogelijke vlakken.

Zowel materieel als immaterieel heeft de plantaal Esperanto belangrijke sporen nagelaten in de Vlaamse 19de- en 20ste-eeuwse cultuur.

Met vriendelijke groeten,

Johan Van Eenoo
Sint-Pietersplein 6
8020 Oostkamp

Universala Esperanto-Asocio

en oficialaj rilatoj kun UN kaj Unesko

Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam, Nederlando
☎ +31 10 436 10 44 | 📠 +31 10 436 17 51 | ✉ uea@co.uea.org

13-an de Aŭgusto 2025

Al: Internacia Esperanto-Arkivo vzw | Hasseltsestraat 26, 3290 Diest, Belgio

Estimataj respondeculoj pri Internacia Esperanto-Arkivo (IEspA),

Universala Esperanto-Asocio (UEA) informiĝis pri via iniciato por rekono de la Internacia Lingvo Esperanto kiel Nemateria Kultura Heredaĵo en Flandrio. Agnosko ĉe immaterieelerfgoed.be/nl nemezureble valoros por Esperanto kiel parolata lingvo en Belgio kaj en la tuta mondo.

UEA, en oficialaj rilatoj kun Unuiĝintaj Nacioj kaj Unesko, historie atestas la diverslandan kaj pli ol jarcentan agadon por Esperanto, kiu vige vivas same en Flandrio kiel en plej multaj landoj tra la tuta mondo. Ĉiutage ĝin uzas tutmonda komunumo, en kongresoj kaj neformalaj kunvenoj, surloke, interrete aŭ familie, per ĝiaj kulturaj esprimoj kiel ekzemple muziko, literaturo kaj multaj aliaj artismaj kreaĵoj, kiel same per sciencaj produktado kaj interŝanĝo. UEA kunorganizas tiun heredaĵon tra la mondo interalie per kunlaboro kun la Internacia Esperanto-Muzeo en Vieno, ligita al la Nacia Biblioteko de Aŭstrio, kun aparta atento pri la jarcenta Arkivo de UEA, kaj per kunlaboro kun la Nacia Biblioteko de Pollando en Varsovio, kun aparta atento al la same jarcenta kolekto de la Biblioteko Hector Hodler, kiun antaŭe prizorgis UEA. Menciindas aldone la kunlaboro kun la Internacia Esperanto-Arkivo en Belgio mem – kaj tio, ke esperantistoj en Flandrio delonge aktivas en la eldono de la internacie legata revuo *Monato* pri aktualaj temoj de nia mondo, indikante, ke Esperanto estas uzata fare de flandrianoj – kun vastskala atingo – por kontribui al informiĝo kaj edukado de miloj da legantoj pri temoj, kiuj restus nekonataj sen tiu dediĉita agado. UEA kunlaboras por tio per la voĉlegigo de la artikoloj de *Monato*, cetere por inkluzivado de vidhandikapuloj.

Tiu respekto por aliaj kulturoj kaj ĉiuj homoj je internacia nivelo spegulas la fundan komprenon, kiun celas uzantoj de Esperanto, kies lingvo-strukturo ebligas rapidan lernadon por stimuli interesiĝon pri nia mondo kaj la solvo de ĝiaj problemoj, ne nur komunikaj. UEA tre konkrete kontribuas al la apogo de tiu celo. Unuflanke ĝi organizas kaj subtenas internacian reton de landaj kaj regionaj asocioj, en kiu inkluziviĝas kiel valora partnero en Belgio la Belga Esperanto-Federacio siavice kiel kupolo super la regionaj asocioj flandra, valona kaj brusela. Aliaj aspektoj de la laboro de UEA estas eldonado kaj distribuo de revuoj kaj libroj, stimulado al esplorado, informado, kulturo, scienco, kursoj kaj la praktika uzado de la lingvo en aliaj plej diversaj pozitivaj kunteksto. Fine UEA organizas la plej gravajn Esperanto-eventojn de la mondo, la Universalan Kongreson de Esperanto (UK), kiu jam en sia 111-a okazigo estas pli ol jarcenta evento, okazanta ekde 1905 (kun interrompo en sia serio nur dum la mondmilitoj), kaj la Virtualan Kongreson de Esperanto (VK), kiu okazas ekde 2020 kiel pozitiva reago kontraŭ la pandemio. Al tiuj eventoj ĉiujare aliĝas miloj da homoj venintaj el plurdekoj da landoj. En UEA ĉiujare membras inter 10 mil kaj 15 mil membroj, venintaj el ĉ. 130 landoj. Pro tio ĉio UEA plene subtenas la agnoskon de Esperanto kiel Nemateria Kultura Heredaĵo en Flandrio.

Plej kore salutas kaj bondeziras,

Fernando Maia Jr. | Prezidanto
Universala Esperanto-Asocio

Vertaling uit het Esperanto naar het Nederlands:

Aan: Internationaal Esperanto Archief vzw | Hasseltsestraat 26, 3290 Diest, België

Geachte verantwoordelijken van het Internationaal Esperanto Archief (IEspA),
De Universele Esperanto Vereniging (UEA) is op de hoogte gebracht van uw initiatief om de internationale taal Esperanto te erkennen als immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen. Erkenning op immaterieelerfgoed.be/nl zal van onschatbare waarde zijn voor Esperanto als gesproken taal in België en de rest van de wereld.

UEA, in officiële betrekkingen met de Verenigde Naties en UNESCO, getuigt van de meer dan een eeuw lange activiteit in verschillende landen voor Esperanto, dat in Vlaanderen, net als in de meeste landen ter wereld, levendig is. Dagelijks wordt het gebruikt door een wereldwijde gemeenschap, tijdens congressen, informele bijeenkomsten, ter plaatse, online of in familieverband, via zijn culturele uitingen zoals muziek, literatuur en vele andere artistieke creaties, evenals via wetenschappelijke producties en uitwisseling.

UEA coördineert dit erfgoed wereldwijd, onder andere door samenwerking met het Internationaal Esperantomuseum in Wenen, verbonden aan de Nationale Bibliotheek van Oostenrijk, met bijzondere aandacht voor het eeuwenoude archief van UEA, en door samenwerking met de Nationale Bibliotheek van Polen in Warschau, met bijzondere aandacht voor eveneens een eeuw oude collectie van de Hector Hodler-bibliotheek, die UEA voordien beheerde. Vermeldenswaard is bovendien de samenwerking met het Internationaal Esperanto-Archief in België zelf – en het feit dat Esperantosprekers in Vlaanderen al lange tijd actief zijn met de publicatie van het internationaal gelezen tijdschrift *Monato*, over actuele onderwerpen in onze wereld. Dit geeft aan dat Esperanto door Vlamingen wordt gebruikt – met een breed bereik – om duizenden lezers te informeren en te onderwijzen over onderwerpen die zonder die toegewijde actie onbekend zouden blijven. UEA werkt daarin samen door de artikels in *Monato* luidop te doen lezen, om visueel gehandicapten toegang te geven.

Dit respect voor andere culturen en alle mensen in een internationale context weerspiegelt het fundamentele begrip waar de Esperantosprekers naar streven: een taalstructuur die snel geleerd kan worden om de interesse in onze wereld en de oplossing van zijn problemen te stimuleren, niet alleen rond communicatie. UEA draagt zeer concreet bij aan de ondersteuning van dit doel. Enerzijds organiseert en ondersteunt ze een internationaal netwerk van nationale en regionale verenigingen, waaronder de Belgische Esperantofederatie als waardevolle partner in België, die op haar beurt fungeert als een koepelorganisatie voor de Vlaamse, Waalse en Brusselse regionale verenigingen. Andere aspecten van het werk van UEA zijn de publicatie en distributie van tijdschriften en boeken, het stimuleren van onderzoek, informatie, cultuur, wetenschap en cursussen, en het praktische gebruik van de taal in een breed scala aan positieve contexten. Tot slot organiseert UEA de belangrijkste Esperanto-evenementen in de wereld: het Universeel Esperantocongres (UK), dat met zijn 111 edities al meer dan een eeuw bestaat. Het wordt al sinds 1905 gehouden (met onderbreking alleen tijdens de wereldoorlogen), en het Virtueel Esperantocongres (VK), dat sinds 2020 wordt gehouden als positieve reactie op de pandemie. Jaarlijks nemen duizenden mensen uit tientallen landen deel aan deze evenementen. UEA heeft jaarlijks tussen de 10.000 en 15.000 leden, afkomstig uit ongeveer 130 landen. UEA steunt daarom ten volle de erkenning van Esperanto als Immaterieel Cultureel Erfgoed in Vlaanderen.

Met vriendelijke groet en beste wensen,
Fernando Maia Jr. | Voorzitter
Universala Esperanto-Asocio

Ministerie van Cultuur – Kroatië

Esperanto werd in Kroatië en Polen officieel erkend als Immaterieel Cultureel erfgoed. Vlaanderen wil hen hierin volgen, met de erkenning van Esperanto als Immaterieel Erfgoed in Vlaanderen. Hieronder de erkenning door de Kroatische overheid, met vertaling naar het Nederlands (via Esperanto vertaald).

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO KULTURE

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

KLASA: UP/I-612-08/18-06/0150

URBROJ:532-04-01-03-02/2-19-2

Zagreb, 11. veljače 2019.

Ministarstvo kulture na temelju članka 12. stavka 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, broj 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 44/17, 90/18) i članka 20. stavaka 1. i 2. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 89/11 i 130/13), donosi

RJEŠENJE

1.

Utvrđuje se da **Tradicija esperanta u Hrvatskoj** ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra u smislu članka 9., stavka 1., alineje 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

2.

Za kulturno dobro iz točke 1. ovoga Rješenja utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- osigurati dostupnost dobra javnosti;
- poticati sudjelovanje pojedinaca, grupa i zajednice koje baštine dobro u identifikiranju, definiranju, izvođenju i prenošenju dobra;
- popularizirati i promovirati kulturno dobro održavanjem izložbi, stručnih skupova, putem elektroničkih medija, audio i video zapisa i na drugi način;
- poticati prenošenje i njegovanje kulturnoga dobra;
- educirati stručni kadar za prenošenje znanja putem seminara, radionica, formalnog i neformalnog obrazovanja;
- nastaviti s istraživanjem dobra, primjerenim dokumentiranjem u svim vidovima i načinima suvremenog bilježenja, te stručnim i znanstvenim vrednovanjem;
- promicati funkciju i značaj dobra u društvu, te uključiti zaštitu dobra u planirane razvojne programme;
- senzibilizirati javnost i štiti dobro prepoznajući procese globalizacije i društvene transformacije, kako bi se izbjegla opasnost od nestajanja, uništenja ili komercijalizacije dobra;
- nositelj dobra dužan je provoditi mjere zaštite.

3.

Nositelji su sve pravne i fizičke osobe evidentirane na Popisu nositelja koji je sastavni dio ovoga Rješenja. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo dužno je obavijestiti Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

4.

Na navedeno nematerijalno kulturno dobro iz točke 1. izreke ovog Rješenja primjenjuje se Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

5.

Predmetno kulturno dobro upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem **Z - 7298**.

6.

Zalba ne odgađa izvršenje ovoga Rješenja.

Obrazloženje

Međunarodni jezik esperanto planski je jezik što ga je osmislio Ludvig Lejzer Zamenhof te ga predstavio javnosti u publikaciji na ruskom jeziku tiskanoj 1887. godine u Varšavi pod naslovom *Internacia lingvo* 'Međunarodni jezik'. Iste godine pojavila su se i izdanja na francuskom, poljskom i njemačkom jeziku. Objavljivanje toga planskojezičnoga projekta uklapa se u širi kontekst jezičnoga izumiteljstva druge polovice 19. stoljeća, kada je javnosti predstavljeno nekoliko desetaka projekata međunarodnoga jezika kao sredstva nacionalno neutralne jezične komunikacije.

Kao jezik jednostavne gramatike bez iznimaka kakvima obiluju etnički jezici, s vokabularom temeljenim na europskim internacionalizmima i romanizmima (oko 70%) te manjim dijelom na leksiku preuzetom iz germanskih (20%) i ostalih jezika, esperanto je nadživio sve svoje povijesne suparnike te se i danas koristi kao alternativno sredstvo međunarodne komunikacije. Posebna njegova važnost bila je, a i danas je, za tzv. male narode koji su putem toga jezika imali i imaju mogućnost predstaviti svoja kulturna dostignuća svijetu te se putem njega upoznavati s istovrsnim dostignućima drugih naroda.

Hrvatska je kulturna i znanstvena javnost od samoga pojavljivanja esperanta na planskojezičnoj sceni krajem 1880 - ih godina bila temeljito upućena u taj projekt, jer je znameniti hrvatski filolog, tada mladi Tomo Maretić, na svečanoj sjednici zagrebačke Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti 1891. predavanje posvetio upravo ustrojbeno-poredbenoj raščlambi onodobnih planskih jezika, kritički se osvrnuvši i na esperanto. Tada je esperantski pokret, koji će svoj prvi procvat doživjeti na prijelazu s 19. na 20. stoljeće te u razdoblju prije Prvoga svjetskog rata, tek bio na samom početku razvoja, a među prvim esperantistima bilo je i pojedinaca s područja današnje Republike Hrvatske.

Organizirani počeci nacionalnoga esperantskog pokreta sežu u godinu 1908. odnosno početak 1909. godine, kada je u Zagrebu osnovano Društvo hrvatskih esperantista što su ga predvodili leksikograf, publicist, antologičar i prevoditelj Mavro Špicar te nastavnica Danica Bedeković pl. Pobjenički. Oni su i sami napisali prve hrvatske priručnike esperanta te vodili časopis *Kroata Esperantisto*, kojega je prvi broj 1909. godine imao na naslovnici esperantski prijevod Preradovićeve pjesme *Moja lađa*.

Dva su deklarirana cilja spomenuta časopisa: on „treba da u jednu ruku širi Esperanto u Hrvatskoj, u drugu pak ruku treba da našu bogatu ali slabo poznatu književnost uvede u Esperantiju, u tajanstvenu zemlju, koja se ne nalazi niti na mjesecu, niti u svemiru, već u srcima svih Esperantista i njihovim dušama“. Tako već 1912. godine izlazi antologija hrvatske poezije u esperantskim prijevodima Mavra Špicera. Kroz cijelu povijest hrvatskoga esperantizma u raznim društveno-političkim okružjima u kojima se nalazila Hrvatska pa sve do naših dana hrvatski su esperantisti nastavili kontinuirano djelovati na promicanju hrvatske književnosti i kulture u svijetu, pri čemu su često upravo esperantski prijevodi djela hrvatske književnosti poslužili i kao predlošci za prijevode na neeuropske jezike poput kineskoga, hindskoga ili pak farsijsa. Najnoviji primjer promicanja hrvatske književnosti putem esperanta jest esperantski prijevod poznatoga i višestruko nagrađivanoga romana *Črna mati zemla* Kristiana Novaka (esp. *Nigra patrino tero*, 2017.), što ga je sročio ugledni hrvatski esperantist, prevoditelj i publicist Josip Pleadin.

Hrvatski esperantisti daju iznimno istaknuti doprinosi, organizacijski, znanstveni, umjetnički i kulturni doprinosi globalnoj zajednici esperantista svijeta, koja je u međuvremenu razvila samosvojan kolektivni i kulturni identitet sa specifičnim komunikacijskim praksama i paradigmama, organizacijskim ustrojem te kulturnim fenomenima i obrascima. Nadalje, hrvatski esperantisti svojim djelovanjem i kontaktima sa stranim esperantistima hrvatsku kulturnu sredinu obogaćuju organiziranjem raznih kongresa, stručnih skupova i kulturnih manifestacija na kojima sudjeluju esperantisti iz raznih zemalja, koji hrvatskoj sredini prenose putem esperanta kulturna i umjetnička dostignuća svojih naroda. Imajući u vidu važnu ulogu esperanta kao važnoga sredstva promicanja hrvatske kulture u svijetu, a prigodom stoljetnice organiziranoga esperantskog pokreta u Hrvatskoj, u studenome 2008. godine održan je na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu međunarodni znanstveni skup pod naslovom *Esperanto i hrvatski kulturni identitet*, na kojemu je sudjelovalo 30-ak izlagača.

Kao što očuvanje mjesnih govora na nacionalnoj razini izravno doprinosi očuvanju globalne jezične raznolikosti kao vrijednosti po sebi zbog prijetnje da izumiranjem govora i jezika s malim brojem govornika (oko 5 000) nestanu samosvojni i neponovljivi misaoni i izražajni obrasci koji čine duhovno-uljudbenu baštinu čovječanstva, tako je očuvanje međunarodnoga jezika esperanta kao globalne kulturno-jezične baštine čovječanstva važno i na nacionalnim razinama jer omogućuje malim narodima poput hrvatskoga da svoja kulturna dostignuća upravo putem ovoga nacionalno neutralnoga sredstva međunarodne komunikacije prezentiraju svjetskoj esperantskoj javnosti. Esperantska zajednica ima sva obilježja svojevrsnoga dijaspornoga kvazi-etničkoga kolektivnoga identiteta, koji ima svoje specifičnosti u odnosu na jezik na kojemu djeluje. Pripadnost esperantskoj zajednici (svi govornici esperanta u Hrvatskoj bilo kao pojedinci ili udruženi u udruge ili inicijative) očituje se u jakom izražavanju skupne solidarnosti i društvene kohezije poput svih zajednica.

Uloga esperanta kao jezika posrednika za promicanje hrvatske kulturne i umjetničke, a napose književne baštine i suvremene književne produkcije, argument je za upisivanje ovoga jezika kao nematerijalnoga dobra u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Povjerenstvo za nematerijalnu kulturnu baštinu Ministarstva kulture na sjednici održanoj 29. svibnja 2017. ocijenilo je da **tradicija esperanta u Hrvatskoj** ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra kako to definira Zakon o zaštiti i očuvanju kulturne baštine u članku 9. stavku 1. alineji 1.

Na osnovi predočene dokumentacije i iznesenih činjenica, a prema preporuci Povjerenstva za nematerijalnu kulturnu baštinu, Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra na sjednici održanoj 18. i 19. prosinca 2018. utvrdilo je da **tradicija esperanta u Hrvatskoj** ima svojstvo kulturnog dobra.

Donošenjem ovoga Rješenja, sukladno članku 12. stavku 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na predmetno dobro primjenjuju se citirani Zakon, kao i svi drugi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

Sukladno članku 12. stavku 4. istoga Zakona, točkom 5. izreke ovoga Rješenja, određena je obveza upisa predmetnoga dobra u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara.

Sukladno članku 12. stavku 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, žalba protiv ovoga Rješenja ne odgaga njegovo izvršenje.

Iz gore navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ovoga Rješenja može se izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe pri Ministarstvu kulture u roku od 15 dana od njegova primitka. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i u zapisnik. Na žalbu se sukladno članku 9. stavku 2. točki 29. Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“ broj 115/16), ne plaća upravna pristojba.

Dostaviti:

1. Hrvatski savez za esperanto, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb UO
2. Esperantsko društvo „Tibor Sekelj“, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb UO
3. Studentski esperantski klub, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb UO
4. Hrvatska esperantska mladež, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb UO
5. Udruga za europsku svijest, Palmotićeva 24, Velika Gorica UO
6. Esperanto društvo Rijeka, Blaža Polića 2, 51000 Rijeka UO
7. Esperantsko društvo „Liberiga Stelo“, Josipa Huttlera 27-A, 31000 Osijek UO
8. Esperantsko društvo Gundulićeva 11, 21000 Split UO
9. Društvo esperantista Bjelovara, Vlatka Mačeka 14, 43000 Bjelovar UO
10. Esperantsko društvo Sisak, Lonjska 74, 44000 Sisak UO
11. Esperantsko društvo „Trixini“, Trgovišće 50, 49283 Hrašćina, UO
12. Udruženje slijepih esperantista Hrvatske, Draškovićeve 80, 10000 Zagreb UO
13. Željezničarsko esperantsko društvo, Trnjanska 11 F, 10000 Zagreb UO
14. Udruženje nastavnika esperanta, Jarunska 6, 10000 Zagreb UO
15. Udruga zagrebačkih esperantista, Goljak 43, 10000 Zagreb UO
16. Dokumentacijski esperantski centar, Bana Jelačića 143 B, 48350 Đurđevac UO
17. Esperantsko društvo „Svijet mira“, Slavka Kolara 27, 10410 Velika Gorica UO
18. Esperantsko društvo Petrinja, Lonjska 74, 44000 Sisak UO
19. Hrvatski esperantski savez, Sveti duh 130, 10000 Zagreb UO
20. Institut za etnologiju i folkloristiku, Šubićeva 42, 10000 Zagreb
21. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Republike Austrije 16, 10000 Zagreb
22. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za germanistiku, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb
23. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za etnologiju i kult. antropologiju, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb
24. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, 10 000 Zagreb
  - Grad Zagreb, Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, Kuševićeva 2, 10 000 Zagreb
  - Konzervatorski odjel u Zagrebu, Mesnička 49, 10 000 Zagreb
  - Konzervatorski odjel u Rijeci, Užarska 26, 51 000 Rijeka
  - Konzervatorski odjel u Osijeku, Kuhačeva 27, 31 000 Osijek
  - Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova bb, 21 000 Split
  - Konzervatorski odjel u Bjelovaru, Trg E. Kvaternika 6, 43 000 Bjelovar
  - Konzervatorski odjel u Sisku, N. Tesle 17, 44 000 Sisak
  - Konzervatorski odjel u Krapini, Magistratska 12, 49 000 Krapina
  - Služba za pokretnu, etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu, ovdje
  - Odjel za Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, ovdje
  - Pismohrana, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
KLASA: UP/I-612-08/18-06/0150
URBROJ: 532-04-01-03-02/2-19-3
Zagreb, 11. veljače 2019.

Popis nositelja nematerijalnoga kulturnog dobra

Tradicija esperanta u Hrvatskoj

Nositelji dobra dužni su provoditi mjere zaštite radi njezina očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno-tradicijske matrice i pojavnosti. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

Popis nositelja:

Hrvatski savez za esperanto, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb
Esperantsko društvo „Libor Sekelj“, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb
Studentski esperantski klub, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb
Hrvatska esperantska mladež, Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb
Udruga za europsku svijest, Palmotićeva 24, Velika Gorica
Esperanto društvo Rijeka, Blaža Polića 2, 51000 Rijeka
Esperantsko društvo „Iberiga Stelo“, Josipa Huttlera 27-A, 31000 Osijek
Esperantsko društvo Split, Gundulićeva 11, 21000 Split
Društvo esperantista Bjelovara, Vlatka Mačeka 14, 43000 Bjelovar
Esperantsko društvo Sisak, Lonjska 74, 44000 Sisak
Esperantsko društvo „Trixini“, Trgovišće 50, 49283 Hrašćina,
Udruženje slijepih esperantista Hrvatske, Draškovićeva 80, 10000 Zagreb
Željezničarsko esperantsko društvo, Trnjanska 11 F, 10000 Zagreb
Udruženje nastavnika esperanta, Jarunska 6, 10000 Zagreb
Udruga zagrebačkih esperantista, Goljak 43, 10000 Zagreb
Dokumentacijski esperantski centar, Bana Jelačića 143 B, 48350 Đurđevac
Esperantsko društvo „Svijet mira“ Velika Gorica, Slavka Kolara 27, 10410 Velika Gorica
Esperantsko društvo Petrinja, Lonjska 74, 44000 Sisak
Hrvatski esperantski savez, Sveti duh 130, 10000 Zagreb

POMOĆNIK MINISTRICE

Davor Trupković, dipl. ing. arh.

Vertaling uit het Kroatisch via Esperanto naar het Nederlands:

REPUBLIEK KROATIE
Ministerie van Cultuur
Administratie voor bescherming van het cultuurerfgoed
KLASSE: UP/I-612-081 1 8-06/0150
REGISTRATIENUMMER: 532-04-0 1 -03-02 12-19 -2
Zagreb, 11 februari 2019

Het Ministerie van Cultuur, conform aan artikel 12, alinea 1 van de Wet over bescherming en bewaring van cultureel bezit („Narodne novine“ /Staatsblad/, nummers 69/99, 151/03,

157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12,,136/12, 157/13, 152/14, 44/17, 90/18) en artikel 20, secties 1 en 2 van het Reglement over vorm, inhoud en wijze van beheer van het Register van cultureel bezit van de Republiek Kroatië („Narodne novine” /Staatsblad/, nummers 89/11 en 130/13) neemt de volgende

BESLISSING

1.

We stellen vast dat dat de Traditie van Esperanto in Kroatië het karakter heeft van immaterieel cultureel bezit overeenkomstig artikel 8, sectie 1, alinea 1 van de Wet over bescherming en bewaring van culturele bezittingen.

2.

Voor het cultureel erfgoed uit artikel 1 van de Beslissing wordt het volgende beschermingskader bepaald:

- men moet de bereikbaarheid van het bezit naar het publiek toe garanderen,
- samenwerking stimuleren van individuen, groepen en de gemeenschap, die het erfgoed overdragen, in verband met identificering, definitie, creatie en verspreiding van het bezit,
- het bezit populariseren en bekendmaken door het organiseren van tentoonstellingen, vakbijeenkomsten, via elektronische media, geluids- en beeld-documentatie en andere manieren,
- de verspreiding en verzorging van dit cultureel bezit stimuleren,
- het nodige vakpersoneel opleiden om de kennis door te geven met seminaries en werksessies van formeel en informeel onderwijs,
- het onderzoek van het bezit verderzetten door middel van geschikte documentatie in alle mogelijke vormen van moderne beschrijving en met vakgewijze en wetenschappelijke valorisering,
- de functie van het bezit bekend maken in de maatschappij en de bescherming van het bezit opnemen in geplande evolutieprogramma's,
- het publiek sensibiliseren en het bezit beschermen, met erkenning van de processen van mondialisering en sociale transformatie, om verlies, beschadiging of commercialisering van het bezit te vermijden,
- De dragers van het bezit wordt opgedragen de criteria van de bescherming te realiseren.

3.

De dragers zijn alle juridische en fysieke personen, genoteerd in de lijst van dragers, die onderdeel uitmaakt van deze Beslissing. Over alle wijzigingen in de lijst van de dragers, moet het beslisingsorgaan de Vakcommissie voor aanvaarding van de status van cultureel bezit informeren, die, overeenkomstig de wijzigingen, de Lijst van dragers zal aanpassen,

4.

Op het genoemde immateriële bezit uit punt 1 van de geciteerde Beslissing wordt de Wet over bescherming en bewaring van culturele bezittingen toegepast, alsmede alle reglementen die verband houden met culturele bezittingen.

5.

Het betrokken cultureel bezit zal ingeschreven worden in het Register van culturele bezittingen van de Republiek Kroatië, respectievelijk in de Lijst van beschermde culturele bezittingen onder het nummer Z – 7298.

6.

Eventuele klachten stellen de inwerkingstelling van deze Beslissing niet uit.

Verduidelijking

De internationale taal Esperanto is een plantaal, die Ludwig Lejzer Zamenhof initieerde en aan het publiek voorstelde in een publicatie in het Russisch, gedrukt in 1887 in Warschau onder de titel "Internationale taal". In hetzelfde jaar verschenen uitgaven in het Frans, Pools en Duits. De publicatie van dit plantaalproject kadert in de bredere historische context van taalplanning in de tweede helft van de 19-e eeuw, toen aan het publiek enkele tientallen internationale-taalprojecten werden voorgesteld als middel voor natie-neutrale taalcommunicatie.

Als tal met een eenvoudige grammatica, zonder uitzondering zoals die zo overvloedig voorkomen in etnische talen, met een woordenschat gebaseerd op Europese internationale elementen en latinismen (ongeveer 70%) en minder op het lexicon gehaald uit de Germaanse (20%) en andere talen, overleefde Esperanto al zijn historische rivalen en wordt het ook vandaag gebruikt als alternatief middel voor internationale communicatie. De aparte waarde ervan gold en geldt ook vandaag voor de zogenaamde kleine volkeren, die met deze taal het middel hebben om hun culturele verworvenheden aan de wereld te tonen en om omgekeerd zelf kennis te maken met gelijkaardige verworvenheden van andere volkeren.

Het Kroatische culturele en wetenschappelijke publiek werd, vanaf het verschijnen van het Esperanto als plantaal op het einde van de 1880-er jaren, in detail geïnformeerd over het project, want de beroemde Kroatische filoloog, toen nog jonge Tomo Maretić wijdde zijn voordracht op de plechtige bijeenkomst van de Joegoslavische akademie van wetenschappen en kunsten in Zagreb, in 1891, precies aan de structuur-vergelijkende analyse van plantalen uit die tijd, waarbij hij ook Esperanto kritisch besprak. De Esperanto-beweging, die open bloeide rond de overgang van de 19-e naar de 20-e eeuw, bevond zich tijdens de jaren voor de Eerste Wereldoorlog nog in het begin van haar evolutie en bij de eerste esperantisten waren al enkele individuen uit het gebied van het huidige Kroatië.

Het organisatorische begin van de nationale Esperanto-beweging ligt in het jaar 1908, respectievelijk begin 1909, toen in Zagreb de Vereniging van Kroatische Esperantisten werd opgericht, geleid door de lexicograaf, uitgever, antologist en vertaler Mavro Špicer en leraar Danica Bedeković, edeldame uit Pobjenik. Ze schreven zelf de eerste Kroatische leerboeken van Esperanto en redigeerden het tijdschrift Kroata Esperantisto, waarvan het eerste nummer in 1909 verscheen en op de titelpagina de Esperanto-vertaling van het gedicht Mia šipo (mijn schip) van Petar Preradović had. Het genoemde tijdschrift had twee expliciete doelstellingen: "enerzijds moest het Esperanto in Kroatië verspreiden, anderzijds moest het onze rijke, maar weinig gekende literatuur aanbrengen in Esperantoland, in dat mysterieuze land, dat niet op de Maan noch in de Kosmon te vinden is, maar in de harten van alle esperantisten en in hun geest". Een bloemlezing van Kroatische poëzie verscheen al in 1912 in vertaling van Mavro Špicer. Doorheen de hele geschiedenis van het Kroatische esperantisme in de diverse sociopolitieke omstandigheden waarin Kroatië zich bevond tot op heden, waren Kroatische esperantisten onophoudelijk actief om de Kroatische literatuur en cultuur in de wereld te promoten, waarbij dikwijls de Esperanto-vertaling van Kroatische werken model stond voor vertalingen naar niet-Europese talen als Chinees, Hindi en Perzisch. Het nieuwste voorbeeld van verspreiding van de Kroatische literatuur via Esperanto is de vertaling van de gekende en meermaals bekroonde roman La nigra patrino Tero (de zwarte moeder Aarde) van Kristian Novak, verschenen in 2017, gemaakt door de eminente Kroatische esperantist, vertaler en uitgever Josip Pleadin. Kroatische esperantisten dragen op uitzonderlijk actieve, organisatorische, wetenschappelijke, kunst- en culturele manier bij aan de wereldwijde esperantisten-gemeenschap, die inmiddels een authentieke collectieve en culturele identiteit ontwikkelde met eigen communicatiepraktijken en -paradigma's, met een organisatiestructuur en culturele fenomenen en formules. Kroatische esperantisten verrijken, met hun acties en contacten met buitenlandse esperantisten, het Kroatische cultuurgebeuren met meerdere congressen, vakbijeenkomsten en culturele manifestaties, waaraan esperantisten uit verschillende landen deelnemen, die via Esperanto aan het Kroatische leven de kunst en cultuur van hun volk toevoegen. Op basis van de belangrijke rol van Esperanto als betekenisvol middel om de Kroatische cultuur in de wereld te laten kennen, in het kader van het eeuwfeest van de georganiseerde Esperanto-beweging in Kroatië, gaf de Filosofische faculteit van de

Universiteit van Zagreb in november 2008 een wetenschappelijk symposium “Esperanto en de Kroatische culturele identiteit” waaraan een dertigtal sprekers deelnamen.

Net zoals het borgen van lokale idiomen op nationaal niveau rechtstreeks bijdraagt aan het behoud van wereldwijde taaldiversiteit als waarde op zich, wegens het risico dat met het uitsterven van idiomen en talen met weinig sprekers (ca. 5.000) de autochtone en unieke denk- en uitdrukkingsmodellen verdwijnen die een spiritueel en cultureel werelderfgoed vormen, is het ook belangrijk op de nationale niveaus mogelijk te maken dat kleinere volkeren, zoals het Kroatische, aan het esperanto-wereldpubliek hun culturele verworvenheden net via deze natie-neutrale taal aanbieden. De esperanto-gemeenschap heeft alle kenmerken van een specifieke diaspora, een quasi-etnische collectieve identiteit, die haar eigenheid vindt in de relatie tot de taal waarin ze zich uit. Behoren tot de esperanto-gemeenschap (alle esperantosprekers in Kroatië als individu of verenigd in verenigingen of initiatieven) uit zich in een sterke uitdrukking van een gemeenschappelijke solidariteit en sociale coherentie, net als in alle gemeenschappen.

De rol van Esperanto als overdrachttaal voor verspreiding van het Kroatische culturele en artistieke, maar in het bijzonder literaire erfgoed en de moderne literaire productie, is een argument om deze taal in te schrijven als immaterieel bezit in het Register van Culturele bezittingen van de Republiek Kroatië. De Commissie voor immaterieel cultureel bezit van het Ministerie van Cultuur, oordeelde, in haar zitting van 29 mei 2017, dat de traditie van Esperanto in Kroatië het karakter heeft van immaterieel cultureel bezit, zoals gedefinieerd in de Wet over bescherming en bewaring van cultureel bezit in de paragraaf 9, sectie 1, alinea 1.

Op basis van de getoonde documentatie en voorgestelde feiten, en volgens aanbeveling van de Commissie voor immaterieel cultureel bezit, stelde Vakcommissie in haar vergadering van 18 en 19 december 2018 vast dat de traditie van Esperanto in Kroatië het karakter heeft van cultureel bezit. Door deze beslissing, conform aan artikel 12, sectie 1 van de Wet over bescherming en bewaring van cultureel bezit, wordt op het bedoelde bezit de genoemde Wet en de andere reglementen, die betrekking hebben op culturele bezittingen toegepast.

Conform artikel 12, sectie 4 van dezelfde Wet, wordt met punt 5 van deze Beslissing de plicht bepaald het betrokken bezit in te schrijven in het Register van culturele bezittingen van de Republiek Kroatië, respectievelijk in de Lijst van beschermde culturele bezittingen.

Conform met artikel 12, sectie 5 van Wet over bescherming en bewaring van cultureel bezit, stelt een klacht tegen deze Beslissing de inwerkingstelling ervan niet uit.

Met de hierboven genoemde feiten, is beslist zoals in de verklaring.

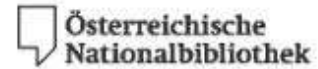
Instructie over de juridische procedure:

Tegen deze Beslissing kan met klacht indienen bij de Commissie voor klachten van het Ministerie van cultuur binnen 15 dagen na ontvangst. De klacht wordt rechtstreeks of via aangetekende brief bezorgd aan dit orgaan, maar kan ook aan de verslaggever betekend worden. Voor de klacht, conform artikel 9, sectie 2, punt 29 van de wet over administratieve betalingen, zijn geen kosten verschuldigd („Narodne novine“ /Staatsblad/ nummer115/16).

*Medewerker van het Ministerie,
Davor Trupković, gedipl. ing. arch.*

Internationaal Esperanto-Muzeum Wenen, Oostenrijk

Als grootste archief, bibliotheek en museum voor Esperanto in de wereld, steunt ook IEMW (<https://www.onb.ac.at/eo/museen/esperantomuzeo>, in drie talen) het Esperanto als cultureel Erfgoed in Vlaanderen.

Josefsplatz 1, A-1015 Wien
Postfach 25
Tel +43 1 534 10-730
onb.ac.at

Internacia Esperanto-Arkivo
p/a Arnoudt Rulenslaan 10
3020 Winksele
Belgien

Esperantomuseum und
Sammlung für Plansprachen
esperanto@onb.ac.at

17. Oktober 2023

Esperanto als immaterielles Kulturerbe

Sehr geehrte Damen und Herren!

Die Sammlung für Plansprachen und das Esperantomuseum der Österreichischen Nationalbibliothek haben von der Initiative erfahren, Esperanto als immaterielles Kulturerbe Flanderns zu deklarieren.

Esperanto ist ein besonderes Kulturerbe, das von Familien in zahlreichen Ländern und Regionen, so auch in Flandern, bereits in dritter Generation gesprochen wird. Seit mehr als 100 Jahren vermittelt es ein Gefühl von familiärer, regionaler sowie internationaler Identität und Kontinuität. Wie kaum eine andere Sprache steht Esperanto mit den bestehenden internationalen Menschenrechtsübereinkommen im Einklang, dem Anspruch gegenseitiger Achtung von Gemeinschaften, Gruppen und Einzelpersonen sowie mit der nachhaltigen Entwicklung von Gesellschaften.

Das 1927 gegründete Esperantomuseum ist weltweit eines der ältesten Sprachmuseen, die Sammlung für Plansprachen die größte Fachbibliothek zum Thema Esperanto. Sie bewahrt auch zahlreiche Objekte (Bücher, Zeitschriften, Archivalien, Fotografien, Plakate, museale Objekte und audiovisuelle Dokumente) über Esperanto in Flandern und dokumentiert damit die Lebendigkeit und lange Tradition der Sprache.

Mit freundlichen Grüßen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bernhard Fetz'.

Univ. Doz. Dr. Bernhard Fetz
Direktor
Literaturarchiv und Literaturmuseum
Sammlung für Plansprachen und Esperantomuseum

Internacia Esperanto Arkivo vzw
p/a Arnoudt Rulenslaan 10
BE-3020 Winskele
Belgio

Đurđevac, la 4-an de oktobro 2023

Temo: Esperanto kiel nemateria kultura heredaĵo en Flandrio

Estimataj,

dum detalaj interparoloj kun via reprezentanto, s-ro Marc Vanden Bempt, kiu oficiale vizitis nian Centron en septembro ĉi-jare, ni konatiĝis kun viaj klopodoj por akiri statuson de nemateria kultura heredaĵo por Esperanto en Flandrio. Estas ĝojiga afero, ke Flandrio sekvas la ekzemplojn de Pollando kaj Kroatio, kiuj jam proklamis Esperanton kiel sian nematerian kulturalan heredaĵon. Des pli ĝojigas, ke nia Centro, kiu estas la kroatia nacia Esperanto-arkivo kaj la ĉefa portanto de la **tradicio de Esperanto en Kroatio**, kiun la kroata Ministerio pri kulturo proklamis nemateria kultura havaĵo la 11-an de februaro 2019, havas la honoron al vi esprimi plenan subtenon en viaj klopodoj.

Flandrio havas similan historian evoluon de Esperanto, kian havis Kroatio. Jam frue ekzistis adeptoj de Esperanto en diversaj urboj de Flandrio, kaj la organizita movado havas longan tradicion de internacia kultura interŝanĝo. En la plej nova epoko menciindas almenaŭ la aktivado de Flandra Esperanto-Ligo, kiu havas abundan eldonan agadon de libroj kaj jam preskaŭ duonjarcenton eldonas la sendependan internacian magazinon "Monato". Ĝi vaste transiris la limojn de Flandrio kaj Belgio kaj fariĝis sinonimo por objektiva kaj neŭtrala internacia informado. Enkadre de sia agado, Flandra Esperanto-Ligo kaj aliaj flandraj Esperantaj organizaĵoj kaj individuoj, faras nemezureblan kaj per nenia mono pageblan pozitivan servon al la kultura, scienca kaj arta reprezento de Flandrio en la mondo. Menciindas, ke ĝi estas plejparte volontula agado, kiu mobilizas internajn fortojn de ĉiu socio.

Ne malpli gravas, ke siaspecan protekton de Esperanto, flandraj esperantistoj jam faris en la pasinteco per konscia konservado de faktoj kaj dokumentoj (ekz. en la biblioteko de Kortrijk), kaj ke tiun agadon daŭrigas la Internacia Esperanto-Arkivo, kiu estas konsiderata kiel unu el la plej ampleksaj tiaj kolektoj tutmonde. La arkivaĵoj de IEA povas forte kaj nekontesteble argumenti, kiom grava kaj kiom vasta estis la agado de flandraj esperantistoj por disvastigo de kulturaj valoraĵoj de Flandrio inter esperantista publiko diverslande.

Ni sendas al vi kopion kaj tradukon de la dokumento, per kiu la kroata Ministerio pri kulturo agnoskis la valorojn de Esperanto por la nacia identeco en nia lando. Espereble en ĝi vi trovos inspiron kaj forton, kiuj nutris niajn klopodojn por protekti Esperanton en Kroatio. Ili subtenu ankaŭ vin en via nobla agado.

Dezirante al vi plenan sukceson kaj baldaŭan aliĝon al la landoj, kiuj jam proklamis Esperanton kiel sian nematerian kulturalan heredaĵon, sincere salutas

Dokumenta Esperanto-Centro
Josip Pleadin, sekretario

Vertaling uit het Esperanto naar het Nederlands:

AANVULLEN

Kroatische Esperanto-Bond

(<https://esperanto.hr/arhiva/>)

Onderwerp: Subteno

Van: Anto Mlinar <anto.mlinar45@gmail.com>

Datum: 4/10/2023 15:20

Aan: marc.vanden.bempt@telenet.be

Je la nomo de Kroata Esperanto-Ligo, mi kiel ghia prezidanto, subtenas Viajn klopodojn por akiri statuson de nemateria kultura heredaĵo por Esperanto en Flandrio.

Ni, kroataj esperantistoj akiris tian statuson jam en la jaro 2019 kaj ni deziras al Vi plenan sukceson, ĉar tio signifus ke ankaŭ Via lando apud Pollando kaj Kroatio akirus tian statuson kadre de landoj de Europa Unio.

Esperante ke Vi sukcesos, mi sincere salutas Vin.

Anto Mlinar, prezidanto de Kroata Esperanto-Ligo

Vertaling uit het Esperanto naar het Nederlands:

In naam van de Kroatische Esperanto-Bond steun ik, als voorzitter, uw betrachtingen om de status van immaterieel cultureel erfgoed te verkrijgen voor Esperanto in Vlaanderen.

Wij, Kroatische esperantisten verkregen die status al in het jaar 2019 en we wensen u volledig succes, vermits dat betekent dat ook Uw land naast Polen en Kroatië, deze status verkrijgt in het kader van landen van de Europese Unie.

In de hoop dat u zal slagen, groet ik U oprecht.

Anto Mlinar, voorzitter van de Kroatische Esperanto-Bond

Wikipedia: "Heredaĵo"

Het artikel "Heredaĵo" in Wikipedia vermeldt onder de titel "Lingvoj, Esperanto kaj heredaĵo" (Talen, Esperanto en erfgoed) het volgende:

"Lingva diverseco estas esenca por la homa heredaĵo. Ĉiu lingvo inkluzivas la unikan kulturan saĝecon de popolo. La perdo de iu ajn lingvo estas tial perdo por la tuta homaro (Unesko 2003: 1)[2]. Ekonomiaj hegemonioj estas foje akompanataj de kaŝemaj formoj de lingvokultura superregado. Oni plej ofte parolas pri lingvo kiel heredaĵo inter la malgrandaj lingvaj komunumoj, tute aŭ parte ekskluditaj de la ludloto de la lingva merkato difinitaj de la kulturaj ekonomiaj hegemonioj[3].

Dum kongreso de la Eŭropa Esperanto-Unio okazinta inter la 16-a kaj 20-a de julio 2012 ambaŭ Michael D. Higgins, prezidento de Irlando kaj Lucinda Creighton, irlanda ministrino pri Eŭropaj aferoj, substrekis ke "Esperanto apartenas al la komuna Eŭropa kultura heredaĵo"[4].

En 2018 ILEI organizis simpozion sub la temo "La kultura heredaĵo de Esperanto"[5].

Esperanto oficiale eniris la liston de nemateria kultura heredaĵo[6] de Pollando (ekde la 20-a novembro 2014), sed en subaj landoj ankaŭ ekzistas kultura heredaĵo de Esperanto, krom la ZEO-monumentoj kiuj troviĝas en multe pli da landoj kaj kiuj ankaŭ povas esti konsiderataj kiel kultura heredaĵo.

En Eŭropa Unio jam du membro-ŝtatoj agnoskis Esperanton kiel sia nacia heredaĵo (Kroatio en 2019 kaj Pollando en 2014) ĉar esperantistoj povis pruvi ke ili dum longa tempo daŭre aktivis kaj kreas sur kultura kampo, parte riĉigante la internacian Esperanto-kulturon kaj parte perante la kroatan kulturon per Esperanto al esperantistoj de la mondo kaj al aliaj kulturoj per retradukoj"

Vertaling uit het Esperanto naar het Nederlands:

Taaldiversiteit is essentieel voor het menselijke erfgoed. Elke taal bevat de unieke culturele wijsheid van een volk. Het verlies van eender welke taal is daarom een verlies voor de hele mensheid (Unesco 2003:1) [2]

Economische hegemonieën gaan soms gepaard met verdoken vormen van taalculturele overheersing. Men spreekt vooral over taal als erfgoed bij de kleine taalgemeenschappen, geheel of gedeeltelijk uitgesloten van het speelveld van de taalmarkt bepaald door de culturele economische hegemonieën[3].

Op een congres van de Europese Esperanto-Unie van 16 tot 22 juli 202 gehouden, onderstreepten zowel Michal D. Higgings, president van Ierland als Lucinda Creighton, Ierse minister voor Europese zaken, dat “Esperanto behoort tot het gemeenschappelijke Europese culturele erfgoed”[4].

In 2018 organiseerde ILEI een symposium met als thema “Het culturele erfgoed van Esperanto”[5].

Esperanto kwam officieel in de lijst van immaterieel cultureel erfgoed[6] van Polen (sinds 20 november 2014), maar in de onderstaande landen [volgen 13 landen, waaronder België] bestaat ook cultureel erfgoed van Esperanto, naast de Zamenhof- en Esperanto-monumenten die in veel meer landen te vinden zijn en ook als cultureel erfgoed kunnen beschouwd worden.

In de Europese Unie hebben twee lidstaten Esperanto al erkend als hun nationaal erfgoed (Kroatië in 2019 en Polen in 2014) omdat esperantisten konden aantonen dat ze op cultureel vlak al lange tijd continu actief zijn en creëren, waarbij ze enerzijds de internationale Esperanto-cultuur en anderzijds de eigen nationale cultuur met Esperanto verrijken voor esperantisten in de wereld en naar andere culturen toe via hervertaling.